

Ingen kan googla kontext

Regnig april morgon, står i en proppfull metrovagn och försöker fokusera när familjevänner och kommunikationsforskaren Annamari Huovinen förklarar hur vår världsbild i allt högre grad präglas av en ”medialisering”. Vi gestaltar vår omvärld i accelererande takt via diverse digitala medier av det enkla skälet att de helt oberoende av våra prioriteringar spelar en så dominerande roll i våra liv. En halv timme senare skickar Mari en koncis utredning per e-post ur vilken jag plockar det engelska begreppet *diginative*, med vilket avses yngre folk som alltid levt i digisfären och därför inte skiljer real- och virtualvärldarna från varandra.

Men varför ska en historiker vara intresserad av denna medialisering och därmed nära sammanhängande multimedialitet? Ett uppenbart skäl är att framtidens kulturforskare bör vara kapabla att förstå, analysera och även själv aktivt bidra till denna nya form av kultur och kommunikation. Ett annat är att våra framtidsvisioner alltid avspeglar någonting väsentligt om hur vi uppfattar samtiden och det förflutna. Annorlunda uttryckt: Genom att analysera hur människor ser på morgondagen får vi reda på hur de gestaltar historien.

Ännu på 1900-talet styrdes framtidsdebatterna av frågor om hur teknologiska innovationer skulle förändra våra sätt att producera, konsumera och kommunicera. Visst förekom det diskussioner om hur omvälvningar i vår teknologiska omgivning reflekteras på psyket, men vanligtvis gick de i samma banor som debatterna om hur mycket sömn-, smärt- eller lyckopiller det är skäligt att kaka. Teknologin var någonting ytligt och instrumentellt, inte en språngbreda till en helt ny och på många sätt mer mångfasetterad mental värld.

I dag cirklar diskussionen däremot nästan lika mycket kring de mentala konsekvenserna av att vi lever våra liv i mitten av alla dessa synliga och osynliga digitala nätverk och möjänger. Hur påverkas till exempel vår hjärnkapacitet och därmed också vår personlighet av att vi förlitar oss allt mer på diverse sökprogram och andra digitala minnesfiler? En del forskare varnar för att detta kommer att leda till att allt färre är motiverade att lära sig saker utantill, vilket i förlängningen leder till en oförmåga att gestalta helheter. Eller som den amerikanska vetenskapsjournalisten Annie Murphy Paul så kärnfullt har uttryckt det: Man kan inte googla kontext.

Hon betecknar visserligen dessa farhågor som överdrivna. Människor har i alla tider specialiserat sig på en sak i förvissningen om att någon annan förmedlar sina kunskaper till medmänniskor och nästa generation. Så här fungerar det också på familjenivå. En minns hur man gör mjöd, en annan får alltid rycka ut när bilen ska få sommardäck. Riktigt så enkelt är det ändå inte. Därför tror jag att framtidens humanistiska universitetsstudier i ännu högre grad än hittills måste handla om att öva ungdomen att behärska helheter och genomskåda alla former av kommunikation.

Henrik Meinander, HBL 26.4.2012